

רע"פ 5362/18 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 5362/18

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה בתיק עפ"ת 21675-02-18 שניתן ביום 12.4.2018 על ידי כב' הנשיא רון שפירא וכב' השופטות בטינה טאובר ועדי חן-ברק ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין

בשם המבקש: עו"ד תומר גונן

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' הנשיא ר' שפירא וכב' השופטות ב' טאובר ו-ע' חן-ברק) בעפ"ת 21675-02-18 מיום 12.4.2018, בגדרו התקבל באופן חלקי ערעורו של המבקש על חומרת עונשו ונדחה ערעורו על הרשעתו.

כללי

2. בתמצית, ביום 1.7.2007 התרחשה תאונת דרכים קטלנית שבה נהרג נוסע בהתהפכות רכב. המבקש, שהיה אז קטין כבן 17.5 שנים, היה גם הוא ברכב. בחלוף כארבע שנים הוגש כתב אישום שייחס למבקש עבירות של גרימת מוות ברשלנות, נהיגה במהירות מופרזת ועבירות נוספות, בהיותו נהג הרכב (כתב אישום מיום 17.3.2011). בתום שמיעת הוכחות הורשע המבקש במיוחס לו ונדון ל-9 חודשי מאסר לריצוי בפועל, מאסר מותנה, פסילה מלהחזיק רישיון נהיגה במשך 9 שנים, קנס בסך 3,000 ש"ח, חתימה על התחייבות בסך 10,000 ש"ח להימנע מנהיגה בזמן פסילה למשך שנתיים ופיצוי למשפחת המנוח בסך 10,000 ש"ח (החלטה מיום 12.12.2016, הכרעת דין וגזר דין מיום 27.12.2017 בגמ"ר (תעבורה - עכו) 4788-03-11, כב' השופט י' בכר).

3. כאמור, בית המשפט המחוזי דחה את ערעור המבקש ככל שהתייחס להרשעתו אולם קיבל באופן חלקי את טענותיו ביחס לעונש והעמידו על 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות במקום 9 חודשי מאסר בפועל. יתר רכיבי הענישה שבגזר הדין נותרו על כנם. מכאן בקשת רשות הערעור, המופנית הן כלפי ההרשעה והן כלפי חומרת העונש. יחד עם בקשת רשות הערעור הגיש המבקש בקשה לעיכוב ביצוע העונש, למעט הפיצוי.

ההליכים הקודמים

4. במסגרת ההליך בבית המשפט לתעבורה נדחתה טענתו המקדמית של המבקש לבטלות כתב האישום. טענתו היתה כי כתב האישום הוגש מבלי שניתן לכך אישורו של היועץ המשפטי לממשלה. וזאת, בניגוד לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער), הקובע בסעיף 14 כי כתב אישום נגד מי שהיה קטין בעת ביצוע העבירה לא יוגש אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה. נקבע כי בהתבסס על עקרון הבטלות היחסית, אף שנפל פגם בהעדר אישור מראש להגשת כתב האישום, הרי שהאישור ניתן כחצי שנה לאחר הגשת כתב האישום ועוד בטרם השיב המבקש לכתב האישום. בנסיבות העניין, חזקה על היועץ המשפטי כי הובאו בחשבון השיקולים הרלוונטיים ביחס למידת העניין לציבור ודיות הראיות בתיק ולא ייגרם למבקש עיוות דין בשל כך (החלטה מיום 23.2.2012).

בהמשך, נקבע כי המבקש ביצע את המיוחס לו ונדחתה טענה נוספת שהעלה המבקש בעניין זה והיא כי האישור המאוחר ניתן בחוסר סמכות משום שנחתם על ידי המשנה לפרקליט המדינה ולא על ידי היועץ המשפטי לממשלה עצמו (החלטה מיום 12.12.2016).

5. לגופו של עניין, ולאחר שמיעת הוכחות, נקבע כי המבקש הוא שנהג ברכב בעת התאונה וכי ביצע את העבירות שיוחסו לו. בקביעתו, התבסס בית המשפט על הודאות המבקש כי הוא שנהג ברכב, כפי שניתנו הן בבית החולים בסמוך לאחר התאונה בפני שני בוחני התנועה שחקרוהו ובפני הרופא שטיפל בו והן מספר שבועות לאחר מכן בפני שני חבריו. בתוך כך נדחו כבלתי אמינות עדויות המבקש ואחיו שביקשו להטיל דופי בגרסת הבוחנים והרופא, תוך שנקבע כי האחרונים הותירו רושם מהימן על בית המשפט.

להודאת המבקש מצא בית המשפט תוספת ראייתית מאמתת. נקבע כי התיאור שמסר המבקש לחבריו על אופן קרות התאונה תואם את מסקנות הבוחן. עוד נקבע כי מתיאוריהם של חברי המבקש, שליוו אותו ואת המנוח באותו

ערב, עולה כי המבקש הוא שנהג ברכב בנסיעות שקדמו לתאונה באותו ערב וההגנה מצידה לא הציגה כל גרסה סבירה מדוע החליט המבקש להתחלף עם המנוח ולאפשר לו לנהוג בנסיעה שבה התרחשה התאונה. כן הודגש, כי בית המשפט העדיף את הודעותיהם של חברי המבקש על פני עדותם, לאחר שחזרו בהם מהודעותיהם והוכרזו כעדים עוינים.

טענת המבקש לפסלות הודאותיו בפני הבוחנים משום שלא הועמד על זכותו להיוועץ בעורך דין ועל זכות השתיקה, נדחתה. נקבע, כי גם אם יש לראות בו כמי שהיה במעמד של חשוד בעת מסירתו, הרי שהן ניתנו באופן חופשי ומרצון. הדבר נלמד מכך שבמעמד זה בחר המבקש לספר כי נהג ברכב אך נמנע מלספר על נסיבות התרחשות התאונה וכן מכך שהודאותיו בפני הרופא ובהמשך בפני חבריו ניתנו מרצונו החופשי. לפיכך, נקבע כי לא הופעל על המבקש כל לחץ חיצוני ששלל את יכולתו לבחור האם לעשות שימוש בחסיון מפני הפללה עצמית ובזכות השתיקה.

בית המשפט גם דחה את הטענה כי פציעתו של המבקש בכתפו הימנית מעידה כי בעת התאונה ישב במושב שליד הנהג. נקבע כי זווית הפציעה אינה תואמת את האופן בו מונחת החגורה על הכתף וכי ההגנה לא הביאה מומחה מטעמה להעיד בעניין זה. עוד נקבע כי בשל הנזק הרב שנגרם לרכב והפציעות שנגרמו למנוח ולמבקש לא ניתן לאבחן מה מקור פציעת המבקש בכתפו.

לבסוף, נדחו טענות המבקש בדבר מחדלי חקירה. נקבע כי בשל מידת הנזק לרכב ואופן מציאת המנוח והמבקש לאחר התאונה לא ניתן היה לקבוע מסקנה ביחס לאחריות המבקש לתאונה על בסיס הממצאים בזירה ואף אם היו מתבצעות בדיקות דנ"א לא היה ניתן לדעת בוודאות מי נהג ברכב בעת התאונה.

6. בהמשך דחה בית משפט השלום את עתירת המבקש לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהימנע מהרשעתו והטיל עליו את העונשים שפורטו לעיל (הכרעת דין וגזר דין מיום 27.12.2017, כב' השופט י' בכר).

7. בית המשפט המחוזי נמנע מלהתערב בממצאי הכרעת הדין. נקבע כי סעיף 242א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשנ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ) מתיר ליועץ המשפטי לממשלה לאצול את סמכותו למשנה לפרקליט המדינה בעניינים מסויימים, לרבות לגבי סעיף 14 לחוק הנוער. כן נקבע כי הפגם שנפל בשל מתן האישור להגשת כתב האישום באיחור נבע מתקלה וכי בנסיבות העניין צדק בית משפט השלום בקובעו כי פגם זה אינו מביא לבטלות כתב האישום וההליך מכוחו. בנוסף, נקבע כי הכרעת הדין מבוססת על קביעות מהימנות וממצאים עובדתיים והמסקנה כי המבקש הוא שנהג ברכב מעוגנת במארג הראייתי שהונח בפני בית משפט השלום.

בנוסף, נדחו טענותיו של המבקש ביחס לפסלות הודאותיו ונקבע כי לא היה בפגמים שנפלו כדי לשלול את רצונו החופשי וכי ממילא מסר את אותה הגרסה גם לרופא שטיפל וגם לחבריו, מספר שבועות לאחר מכן. כן נדחו טענות המבקש ביחס לקיומם של מחדלי חקירה. נקבע כי המחדלים הנטענים לא קיפחו את הגנת המבקש וספק אם היה בכוחן של פעולות חקירה אלו כדי לסייע בקביעת זהות נהג הרכב. עוד נקבע כי אין מקום להתערב בקביעות בית משפט השלום לפיהן לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי שהפגיעה בכתף נגרמה מחגורת הבטיחות במושב שליד הנהג.

ביחס לעונש מצא בית המשפט המחוזי כי השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום (ארבע שנים) וחלוף הזמן מאז ביצוע העבירה (כעשר וחצי שנים) מצדיקים חריגה ממדיניות הענישה המקובלת וממתחם העונש ההולם שקבע בית משפט השלום. לפיכך, התערב בעונש המאסר בלבד והעמידו על שישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

טענות המבקש

8. לטענת המבקש עניינו מעלה שאלות משפטיות בעלות חשיבות ציבורית. הראשונה, נוגעת לפסלות הודאותיו של קטין שנגבו מבלי שניתנה לו זכות ההיוועצות בעורך דין ומבלי שהוזהר והועמד על זכותו לשתוק בחקירה. זאת, בייחוד לנוכח העובדה כי ההודאות נגבו באישון לילה, בבית החולים ומבלי שנבדק מצבו הרפואי ובשעה שעברית אינה שפת אמו. והשנייה, נוגעת לזהות הגורם המוסמך לאשר בדיעבד כתב אישום נגד קטין שהוגש בחלוף שנה ממועד האירוע מבלי שניתן לכך אישור מראש. לשיטת המבקש, שילובן של שתי השאלות המשפטיות הללו יחד עם מחדלי החקירה יצר עיוות משפטי קשה המצדיק התערבות בית משפט זה. בבקשתו חזר המבקש על טענותיו בערעור ביחס למחדלי החקירה ולשגיאות שנפלו לטענתו בפסק הדין (למעשה, בהכרעת הדין של בית משפט השלום). לפיכך עתר כי בית המשפט יקבל את רשות הערעור, יידון בו כבערעור ויזכה אותו מהעבירות שיוחסו לו.

לחילופין, טען המבקש כי עונשו חורג בצורה קיצונית מהענישה המקובלת במקרים דומים, בייחוד לנוכח השיהוי הניכר בפעולות המשיבה, לרבות הקושי באיתור עד תביעה שגרם לאיחור של 6 שנים בהליך; העובדה כי בעת התאונה היה המבקש קטין; המשקל שיש להמלצת שירות המבחן בעניינם של קטינים, לסיכויי השיקום ולכבדת הדרך שעשה המבקש מאז התאונה ועד היום, בחלוף עשור. לפיכך, עתר כי בית המשפט יקבל את בקשת רשות הערעור ויעמיד את עונשו על שירות לתועלת הציבור; פסילה לתקופה קצרה ביותר וצו מבחן.

דיון והכרעה

9. דין הבקשה להידחות אף מבלי לקבל את תגובת המשיבה. ככלל, רשות כאמור תינתן במקרים חריגים בלבד המעלים שאלה בעלת חשיבות כללית מבחינה משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה), פ"ד לו(3) 123 (1982); רע"פ 4515/07 אבו שנב נ' מדינת ישראל (17.10.2007)) או במקרים בהם מתעורר חשש לאי-צדק מהותי או לעיוות דין (רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013)). לאחר שעיינתי בבקשה ובצרופתיה וכן בפסקי הדין של בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי, לא מצאתי כי עניינו של המבקש מעלה שאלות בעלות תחולה כללית או כל עילה אחרת המצדיקה מתן רשות ערעור.

10. לא מצאתי כי נפל דופי בדחיית טענת המבקש לפסלות הודאותיו בפני בוחני התנועה. הטעמים לכך פורשו בהרחבה בשתי הערכאות הקודמות ואין מקום לחזור עליהם. אדגיש רק כי בנסיבות המקרה, שעה שהמבקש מסר גרסה דומה גם לרופא שטיפל בו בסמוך לאחר התאונה וגם לחבריו זמן מה לאחר התאונה, אין ממש בטענותיו כי יש לפסול את הודאותיו.

11. גם הטענה כי המשנה לפרקליט המדינה לא היה מוסמך ליתן אישור – וודאי שלא בדיעבד, כפי שנעשה – להגשת כתב האישום נגד המבקש, נדונה ונדחתה לגופה בערכאות הקודמות. בית המשפט המחוזי אף דן בשאלה בהרחבה (סעיף 20 לפסק הדין). בבקשה שלפניי הרחיב המבקש את טענותיו בהקשר זה וטען כי ראוי שהבחינה תיעשה על ידי היועץ המשפטי לממשלה ולא על ידי גורמי הפרקליטות, בהיקש מזכות הערר על החלטת תובע על סגירת תיק הקבוע בחוק סדר הדין הפלילי ומסורה ליועץ המשפטי לממשלה.

יודגש, כי האיחור במתן אישור להגשת כתב האישום כך שניתן בדיעבד, נבע מנסיבותיו הייחודיות של המקרה. התאונה התרחשה בטרם תוקן סעיף 14 לחוק הנוער ובשל תקלה לא הוגש אישור כנדרש לאחר תיקונו של החוק (סעיף 7 לפסק הדין). יתרה מכך, גם בעניינים אחרים ניתנת לרשויות התביעה, בנסיבות מסוימות, האפשרות לתקן בדיעבד מחדל מכח עקרון הבטלות היחסית (ראו ע"פ 1053/13 הייכל נ' מדינת ישראל, פסקאות 9-10 (23.6.2013)).

12. כך גם מקובלת עלי הקביעה כי לנוכח מצבו של הרכב לאחר התאונה לא היה בביצוע בדיקות מהסוג שציין המבקש כדי להכריע בשאלת זהות הנהג. טענותיו המפורטות של המבקש לקיומם של מחדלי חקירה ממוקדות בענייני הפרטי, קיבלו מענה בערכאות הקודמות ואין בהן כדי לבסס טענה לעיוות דין.

13. גם הטענות ביחס לחומרת העונש אינן מצדיקות מתן רשות ערעור. כידוע, ההלכה היא כי רשות כזו שמורה למקרים חריגים, בהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה, בהתאם לנסיבות העניין (רע"פ 2239/16 בוטפיקה נ' מדינת ישראל (23.3.2016); רע"פ 8987/16 אבו חסין נ' מדינת ישראל (21.11.2016)), מה שאין כן בעניינינו. בית המשפט המחוזי עמד על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה ונדרש להצדקה לסטות ממתחם העונש ההולם לנוכח השיהוי בהגשת כתב האישום והימשכות ההליכים. מטעמים אלו הקל באופן משמעותי בעונשו של המבקש, הן במשך תקופת המאסר והן בשינוי דרך ריצוי העונש בעבודות שירות במקום מאסר מאחורי סורג ובריח.

14. סוף דבר, הבקשה נדחת. לפיכך, מתייתרת הבקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. המבקש יתייצב בפני הממונה על עבודות השירות, בתחנת מפקדת עבודות שירות בתחנת המשטרה בטבריה, ביום 5.9.2018 שעה 08:00, אלא אם כן יורה לו אחרת הממונה על עבודות השירות והכל כפי שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 7.6.2018.

ניתנה היום, י"ב באב התשע"ח (24.7.2018).

ש ו פ ט